

wijsbegeerte — het oordeel over hare beoefenaars zelf blijve aan God —
 in haar irreligieus karakter toont, niet uit de palingenesie te zijn opge-
 komen. De aanraking ook met de thans bestaande en het denken van
 velen onzer tijdgenooten beheerschende wijsbegeerte is, naar het mij voor-
 komt, bij al het gevaar aan die aanraking verbonden, noodig, al ware
 het alleen maar met het oog op de problemen die zij stelt, en de
mogelijkheid die zij ons daardoor biedt om de vragen des tijds te
begrijpen. Ik zal op die ethische problemen thans niet ingaan; alleen
 mag ik er dit van zeggen: zij raken zeker ook de practische ethiek. Het
 zijn de vragen waarop niet slechts in de studeerkamer een antwoord wordt
 gezocht, maar op de markt, vaak door hen die van de diepte dier
 problemen het minste verstaan, een antwoord, als ware het de eenvoudigste
 zaak der wereld, wordt uitgeschreeuwd. Ligt dus reeds in het stellen der
 problemen van bij uitstek zelfs practische ethica de grond waarom, naar
 mij voorkomt, die aanraking niet mag vermeden, ik schroom niet er aan
 toe te voegen, dat ook de positieve kennis, voor hun beantwoording hier
 saamgebracht, een niet te versmaden goed is voor den theologischen ethicus,
 die met zijn tijd meeleeft en meelijdt. En voorzeker, vaak kunnen de
 antwoorden die wij dan vernemen, door ons niet worden overgenomen, omdat
 zij strijden tegen onze beginselen. Welnu, een ethiek die èn aan het heden,
 èn ook aan het verleden, en wel aan dat van VOETIUS, aansluit, biedt
 juist door deze laatste aansluiting waarborg van trouw op het stuk der
 beginselen, en daarmede tevens tegen het gevaar dat ook van de aan-
 raking met de moderne ethica dreigt. Zulk een ethiek zal zich nooit
laten verleiden haar beslist theonoom karakter voor het autonome in te
ruilen, of het besef der verplichting jegens God, den éénen plicht waarin
alle andere wortelen, te verzwakken. Zij zal geen andere zedewet erkennen
 dan de Goddelijke, ons in de tien geboden saamgevat, en geen ander
 subjectief moraal beginsel dan het geloof waaruit de liefde opbloeit. Zij
 zal nooit willen weten van een doel des zedelijken levens alleen tot deze
 aarde beperkt, en evenmin van een leven in den dienst der menschheid,
 in steê van in den dienst van God. Zij zal niet eudaemonistisch worden,
 noch individueel noch sociaal, maar de onvoorwaardelijke gehoorzaamheid
 aan Gods geboden voorschrijven, al erkent zij ook, dat er een genadeloon
 is dat, als belofte des tegenwoordigen en des toekomstigen levens, aan de
 godzaligheid is verbonden. En uitgaande van het dogma der creatie, en